

กัณฑ์บรรพชิต

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : คำถามที่ ๕๑ คำถามจากเว็บไซต์ เขาถามมา เห็นไหม คำถามมันกินใจนะ เมื่อก่อนลูกไม่ศรัทธาในพระสงฆ์ ลูกไม่ออกเสียงสวดมนต์ทำวัตรที่ว่า ข้าพเจ้าขอมอบกายถวายชีวิตนี้แด่พระสงฆ์ เพราะลูกตอบตัวเองไม่ได้ว่า หากต้องเลือกให้เราตายแล้วพระสงฆ์ที่เราศรัทธาคงอยู่ เรายอมรับสิ่งนั้นได้จริงๆ หรือไม่ แต่มาถึงวันนี้ วันหน้าและวันต่อๆ ไป ใจของลูกยอมรับและสวดมนต์ได้เสียงดังฟังชัด ทั้งภายในและภายนอก เมื่อระลึกถึงหลวงพ่อกุรูบาอาจารย์ที่ลูกศรัทธาในจริยวัตรและพระธรรมวินัย ทุกองค์ล้วนเป็นอริยสงฆ์ในใจของลูก

ลูกไปหาท่านบ่อยๆ ไม่ได้ เพราะเป็นลูกเป็นหญิง

ลูกไปพูดมากกับท่านไม่ได้ เพราะลูกเป็นหญิง

ลูกถวายการดูแลรับใช้ท่านไม่ได้ เพราะลูกเป็นผู้หญิง

แต่เดิมลูกไม่เข้าใจ รู้สึกต้องถูกจำกัด ความดั่งม ความประเสริฐ ไว้เพียงในใจ ทั้งที่เจตนาบริสุทธิ์สุดพอง ลูกน้อยใจ จึงศึกษาพระธรรมวินัย ได้พบคำตรัสสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรื่องภัยของเพศบรรพชิต ๕ อย่าง เมื่อลูกรู้ความจริงแล้วจากน้อยใจกลายเป็นซึมห้อยไปเลยเจ้าคะ รู้สึกสงสารตัวเองก็ไม่เท่ากับ สงสารหลวงพ่อกุรูบาอาจารย์ของลูกที่อุตสาหะเมตตาคนใจได้ใจเช่นลูก ลูกกราบขอโอกาสให้อธิบายด้วย

หลวงพ่อกุรู : เวลาเขาไปศึกษาถึงภัยของเพศบรรพชิต เราก็เห็นแต่ว่าต้องคิดเป็นวิทยาศาสตร์ คนจะคิดเป็นวิทยาศาสตร์ว่าผู้หญิงไม่มีโอกาสทำผู้ชาย ผู้ชายมีโอกาสได้บวช ได้ศึกษาอะไรต่างๆ แต่ผู้หญิงไม่มีโอกาส แต่เวลาปฏิบัติไปแล้ว เห็นไหม พอ

ปฏิบัติไป ถึงที่สุดแล้วมันไม่มีหญิงไม่มีชาย ผู้หญิงก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้ ผู้ชายก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้ แต่น้อยใจว่าเป็นผู้หญิงแล้วทำไมไม่ได้ แล้วพอไปศึกษาแล้ว ภัยของเพศบรรพชิต พอบอกภัยของเพศบรรพชิต ก็ภัยของพระเณร ไม่เห็นภัยของภิกษุณีด้วย

ถ้าภัยของเพศบรรพชิต ภิกษุก็มีภัย ภิกษุณีก็มีภัย เวลาคิด เห็นใหม่ คิดแบบโลกว่าเป็นผู้หญิงไม่มีโอกาส น้อยใจเสียใจว่าผู้ชายมีโอกาส พอบอกว่า ถ้าผู้หญิงบวชแล้วเป็นภิกษุณี มีภัยมากกว่าภิกษุอีก เพราะเวลาบวชเป็นภิกษุณีแล้ว จะอยู่โดยตัวเองไม่ได้ ภิกษุณีจะจำพรรษาต้องมีภิกษุจำพรรษาคด้วย เพราะภิกษุณีเป็นผู้หญิง ในพระไตรปิฎก ภิกษุณีโดนรังแกเยอะมากเลย พูดถึงภัยที่เรามองเห็นด้วยสายตาณะ แต่ภัยของบรรพชิตที่พระพุทธเจ้าสอนนี้ มันไม่ใช่ภัยของบรรพชิตจากข้างนอก ภัยของบรรพชิต ภัยของพวกเขาที่เราเห็น เราก็เห็นแต่ความปลอดภัยความสุขสบายของความเป็นอยู่

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ภัยของเพศบรรพชิต ภิกษุใหม่ บวชใหม่ เห็นใหม่ ภัยของภิกษุใหม่ เหมือนเรามีการศึกษาใช้ใหม่ เรามีปัญญาใช้ใหม่ พอเราไปฟังพระพุทธ พวกเราพอพูดถึงเรื่องพระ ก็บอกว่ารับไม่ได้ เพราะพระพุทธแต่เรื่องนิทาน เรื่องชาดก เรื่องต่างๆ เราไปคิดกันเองไง เราไปคิดของเราคนเดียว แต่เวลาชาดกในพระไตรปิฎก ส่วนใหญ่แล้วเป็นอดีตชาติของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเสวยชาติเป็นสัตว์ เป็นอะไรต่างๆ แล้วสัตว์ตัวนั้นได้ทำคุณงามความดีอย่างนั้นๆ ที่ว่าเป็นชาดก นิทาน ส่วนใหญ่เป็นอดีตชาติของพระพุทธเจ้า

อดีตชาติของพระพุทธเจ้า เวลาพระพุทธเจ้าจะบำเพ็ญบารมีใน บำเพ็ญบารมีมาสะสมมา เห็นใหม่ เวลาบำเพ็ญบารมีมาเขาจะเปรียบเทียบมาที่ใจเรา ใจเราเวลามีความคิดแตกต่างกัน เห็นใหม่ บางคนมีความคิดบวก บางคนมีความคิดในแง่ดี แต่บางคนคิดแบบพาล เห็นใหม่ นี่บารมี

ฉะนั้น เวลาที่เราไปสร้างบุญญาธิการ ไปสร้างบารมี เห็นใหม่ พระโพธิสัตว์ไปสร้างบุญบารมีต่างๆ พอเราฟัง เราก็บอกว่า เวลาเทศน์เรื่องนิทานชาดก มันเป็นเรื่องล้ำสมัย ต้องพูดเป็นวิทยาศาสตร์ พูดเป็นสิ่งที่ปัจจุบัน พอพูดในสิ่งที่ปัจจุบันปั๊บ เราก็คิดเป็นวิทยาศาสตร์ พอวิทยาศาสตร์ปั๊บ เราก็มองสิ่งต่างๆ อย่างเสมอภาคกันหมด

เห็นไหม ถ้าเสมอภาคนะ เวลาเราให้ของสิ่งใดทุกคนต้องพอใจเหมือนกันหมด เห็นไหม ทุกคนต้องมีความเห็นเหมือนกัน มันไม่เสมอภาคตรงนั้นไง มันไม่เสมอภาคที่ความคิด เรามันไม่ได้เสมอภาคเพราะเพศหญิงเพศชายหรือ

เห็นไหม เพศชายก็มีความคิดแตกต่างหลากหลาย เพศหญิงก็มีความคิดแตกต่างหลากหลาย ตามแต่จริตนิสัยออกไป ฉะนั้น กัณฑ์ของเพศบรรพชิต มันอยู่ตรงความคิดนั้น มันไม่ได้อยู่ที่ว่า เป็นผู้ชายปลอดกัณฑ์เป็นผู้หญิงไม่ปลอดกัณฑ์ อันนี้มันเป็นเรื่องของสังคมนะ แต่สังคมนี้นั้นเป็นความทุกข์อย่างหยาบๆ ใจ แต่ความเป็นจริง ความทุกข์อย่างละเอียด เห็นไหม มันเป็นกิเลสตัณหาทะยานอยาก กัณฑ์ของบรรพชิต ๔ อย่าง ๑. ภิกษุบวชใหม่ ทนคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ไม่ได้ ก็เหมือนเรา พอเรามีความรู้มีการศึกษาใช้ไหม พอเราไปฟังธรรม ไปดัดแปลงตนนะ เรารับสภาวะนั้นไม่ได้ไง เรารับสภาพไม่ได้ นี่ก็เป็นกัณฑ์ เวลากัณฑ์ของเพศบรรพชิต มันเป็นกัณฑ์จากข้างใน มันเป็นกัณฑ์จากกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก

ปัญหาที่ถามมาเห็นไหม บอกว่าเมื่อก่อนน้อยใจมากกว่า เป็นผู้หญิง เวลาสวดมนต์จะบอกว่า ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตแก่พระสงฆ์ พุทไม่ได้ พุทออกไปจากปากไม่ได้เลย เพราะอะไร เพราะมันเห็นแก่ตัว เพราะเรารับไม่ได้ แต่พอเราเข้าไปศึกษา เข้าไปเห็นครูบาอาจารย์ เข้าไปเห็นความเมตตาธรรมของท่าน เห็นความจริงของท่าน

เมตตาธรรมนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านเมตตาสั่งสอน เห็นไหม ต้องทนนะ ประสาเราจะบอกว่าเหมือนสัตว์มันไม่รู้ภาษาคน คำพูดของท่านมันเป็นการพูดเรื่องธรรมะแต่เราเข้าใจไม่ได้ไง มันเหมือนเราพูดกับสัตว์ พูดกันไม่รู้เรื่องหรือ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาพูดถึงปริยัติ พูดถึงวิทยาศาสตร์ พูดถึงศัพท์นี้เราเข้าใจได้ แต่เราไม่เข้าใจเนื้อหาสาระหรือ อย่างบางคน ใหม่ๆ มานะ เวทนาคืออะไร ไปหาหลวงตา ท่านก็เอาไม้ตีใจ เอาไม้ให้ฟาดเลย เวทนาเป็นอย่างไร เราอ่านหนังสือออก แต่เราไม่เข้าใจเนื้อหาสาระ

เวลาคนที่แสดงธรรมเห็นไหม แสดงธรรมเพื่อความหมาย แสดงธรรมเพื่อให้เข้าใจ แต่เราเข้าใจไม่ได้ เราเข้าใจไม่ได้ แล้วบอกว่าคนพูด พูดไม่รู้เรื่อง แต่ความจริงคน

ฟัง มันฟังไม่รู้เรื่อง คนพูดรู้เรื่องหมด ถ้าไม่รู้เรื่องจะเอาอะไรมาพูด รู้เรื่องเพราะอะไร เพราะมันศึกษา มันกระทำมาแล้ว มันเข้าใจแล้ว แต่มันเป็นบัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็สื่อกันมา เพราะเป็นสมมุติ สมมุติสื่อความรู้สึกออกมาให้อีกคนหนึ่ง เข้าใจความรู้สึกนั้น แต่คนที่เข้าใจความรู้สึกนี้ไม่ได้ ก็บอกว่าคนพูดนี้พูดล้าสมัย ครี ล้าสมัย ตกยุค ตกสมัย ตัวเองทันสมัย

นี่ไง ภิกษุใหม่ เพศของบรรพชิต คือทนระเบียบวินัยไม่ได้ ต้องการเอาความสะดวกสบายอย่างเดียว นี่เป็นภัยอย่างละเอียดคนละ ภัยเรื่องของกิเลส เห็นไหม แล้วทนคำสั่งสอนไม่ได้ ทนระเบียบวินัยไม่ได้ ทนสิ่งต่างๆ ไม่ได้ ทนความเป็นอยู่ไม่ได้ นี่ภัยของบรรพชิต อยากสะดวกอยากสบาย เราเห็นใจนะ อย่างเช่นตอนเช้า เห็นไหม คุณสิ มีอาหารมหาศาลเลย อาหารมหาศาล คนที่ทำมาหาวันบุญกุศล เขามีเจตนาศรัทธา ภิกษุทำให้ศรัทธาไทยตกลงไม่ได้ เราก็พยายามจะให้ทางเขาทำบุญแล้วได้บุญไป พระก็ต้องเป็นผู้รับไป แต่ถ้าพระรับมากเกินไป เห็นไหม ภิกษุเป็นผู้มักน้อยสันโดษ บิณฑบาตมาเต็มบาตรแล้ว จันทมบาตรไม่ได้หรอก ก็ฉันเฉพาะเราอ้อมเท่านั้นเอง ฉะนั้นจะตักมาก ตักน้อย มันก็ฉันแค่ความรู้สึกของเราเท่านั้น ฉะนั้น เวลามักน้อยสันโดษ สันโดษอ้อมแล้วยังต้องทอน ไม่ให้ฉันแล้วธาตุขันธ์มาทับจิต นี่ไงสิ่งต่างๆ เห็นไหม สิ่งนั้นมันโทษใจเรากำลังจะบอกว่าถ้าเราไม่เข้าใจไม่มีปัญญาเลย สิ่งที่เขาสละมานี้มันจะเป็นโทษกับผู้รับ แต่ถ้าผู้รับมีสติปัญญานะ สิ่งนั้นเป็นบุญกุศลของเขาใช้ไหม เราก็เจือจานให้หมด คนนั้นควรได้เท่านั้น แล้วสิ่งนั้นมันก็จบแค่นั้น

แต่กิเลส มันไม่เป็นเช่นนั้น มันจะตามลงเข้าไปอีกไง เอาของฉันไปไหน ของฉันมีเท่าไร ของฉันจะไปอยู่ที่ไหน ของฉันนี้เป็นวัตถุนะ สิ่งที่มีคุณค่ากว่ามันคือหัวใจนะ เราเสียสละไปแล้วก็คือจบนะ เราเสียสละไปแล้ว เพราะอะไร เพราะเป็นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ก็ต้องใช้ให้หมด ต้องหมดจริงๆ นะ แต่มันหมดโดยสภาพ เห็นไหม เวลาพระฉันแล้ว โยมก็ทานอาหาร ทานอาหารเสร็จแล้วนะ มันก็มีคนรอทานอาหาร อาหารนะ ข้าวแม่แต่เม็ดหนึ่งไม่ได้ทิ้งเลย แต่ด้วยความรู้สึกของคนก็ต้องให้เจ้าอาวาสฉันองค์เดียวไง องค์อื่นจะไม่ให้กินเลยไง ก็ต้องไปอยู่ที่นั่นหมด มันก็ต้องเจือจาน มันหมด แต่นี่ ภัยของบรรพชิตใจ คือความคิดของเราใจ คือกิเลสค้นหาความทะยานอยากของเราใจ มันบีบคั้นเราให้มุมมองของเราเป็นอย่างนั้น

แต่พอภาวนาไป กัณฑ์ของภิกษุ พอเรากำจัดมันได้ เรามีสติปัญญากับมัน มีสติปัญญากับใจของเรา สิ่งที่เป็นความคิดนี้ มันเป็นความคิดของกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันอยากได้ อยากได้นี้ถ้ามันเป็นมรรค อยากได้แล้วมีการกระทำ ถ้ามันทำดีขึ้นมาแล้ว สิ่งนี้จะมีความดี เป็นความดีแล้วก็จบ เห็นไหม เวลาทำบุญ ก็ทำบุญทิ้งเหวเราทิ้งเหวไปแล้ว เราไม่ต้องติดตามว่าสิ่งนั้นจะเป็นอย่างไรเลย ถ้าเราเชื่อใจของครูบาอาจารย์ของเราละ แต่มันย้อนกลับมาที่ว่าอสังขี ภิกษุนั้นเป็นอสังขี แล้วเราไปส่งเสริมอสังขีนั้น แล้วอสังขีนั้นทำลายศาสนา กรรมอันนั้นจะมาถึงเราละ สิ่งทีกรรมนั้นถึงเรา เพราะเราส่งเสริมอสังขี ให้อสังขีทำลายศาสนา แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเรา สิ่งที่เป็นคุณธรรมนะ สิ่งนี้มันไม่เป็นโทษหรือ ถ้ามันเป็นกัณฑ์ มันเป็นกัณฑ์จากใจของเรา ถ้าใจของเราไม่เป็นกัณฑ์ เห็นไหม

พอรู้ซึ่งว่า เห็นความเป็นจริงแล้วกลับมาเสียใจ มันก็แบ่งอีก กลับมาเสียใจว่า มันเป็นการเมตตาของครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าครูบาอาจารย์เมตตาเพราะเปิดตาใจ เห็นไหม ภาชนะที่คว่ำอยู่มันรับสิ่งใดไม่ได้ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนสติให้เราหงายภาชนะขึ้นมา หงายภาชนะขึ้นมาคือฟังเหตุฟังผลไง เอาเหตุเอาผลเข้ามาล้อมใจของเรา ความกระทบกระทั่งจากสังคม มันเป็นเรื่องธรรมดา สังคมมนุษย์มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ถ้าอยู่กันสองคน สามคน ขึ้นไป ความกระทบกระทั่งมันต้องมีอยู่เป็นธรรมดา ในเมื่อมันมีอยู่เป็นธรรมดานั้น เราจะไม่ไปดูที่ความกระทบกระทั่งอันนั้น เราจะย้อนกลับมาดูหัวใจเรา เวลามันโดนกระทบมันฟูไหม สิ่งที่มากระทบ เวลามันกระทบ กระทบกับสิ่งใด สิ่งนี้มันฟูไหม สิ่งนี้จะประโยชน์กับเรา เวลามันกระทบมันฟูแล้วเรารักษาตรงนี้ ถ้าเรารักษาตรงนี้ นี่ไง อุตตาหิ อุตตาโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนจะรักษาใจตน ถ้าตนรักษาใจตน นี่คือการปฏิบัติ เห็นไหม

ทาน ศีล ภาวนา เวลาเราเสียสละทานนั้นเป็นบุญอันหนึ่ง เวลาเราภาวนาจิตให้เป็นปกติ นี่เป็นอันหนึ่ง แต่ถ้าเราควบคุมใจเราได้ละ มันเป็นเรื่องหนึ่งเลย ถ้าเป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย เห็นไหม มันจะพันกันไง ถ้าเราควบคุมใจของเราได้ กัณฑ์ของเพชรบรรพชิต ตรงนี้มันจะพัน แล้วข้อสุดท้ายสำคัญมาก ระหว่างเพชรตรงกันข้าม หลุยกับชาย ภิกษุณีเพชรตรงข้าม มันเป็นข้าศึกต่อกัน เวลาเป็นข้าศึกต่อกัน เห็นไหม เป็นข้าศึกต่อกันเพราะเหตุใด เป็นข้าศึกต่อกัน เพราะมันเป็นสิ่งที่มีมันเป็นขั้วบวกขั้วลบ สิ่งที่ว่าโลกนี้จะมียู

เห็นไหม เผ่าพันธุ์ของมนุษย์จะมีอยู่เป็นธรรมชาติของมัน เผ่าพันธุ์ธรรมชาติของมนุษย์ การสืบพันธุ์ การผสมพันธุ์ เพื่อมนุษย์ สิ่งที่มีมนุษย์ยังมีอยู่ ยังมีอยู่เพื่อเหตุใด มีอยู่เพราะเพศตรงข้าม เพศตรงข้าม คือ กัณฑ์ของพรหมจรรย์ เห็นไหม ในเมื่อพรหมจรรย์เป็นหนึ่งเดียว

ถ้าพูดถึงกัณฑ์จากเพศตรงข้าม ภิกษุณีกัณฑ์เพศชาย ภิกษุกัณฑ์เพศหญิง เพศตรงข้าม มันจะเป็นกัณฑ์อันลึกซึ้งในหัวใจของสัตว์โลก ถ้ามันถอนกลับมาละ เวลาภิกษุณีกับภิกษุ เห็นไหม เวลาจิตมันสงบ มันไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา มันมีเพศไหม เวลาถึงที่สุดเข้าไปถึงตัวมันเอง มันมีเพศไหม มันมีเพศต่อเมื่อเราสวຍภาพ ถ้าสวຍภาพ มันก็มีเพศของมันออกมา ถ้ามีเพศออกมา เห็นไหม มันก็มีสิ่งที่ฝังใจมันออกมา เวลาเราแก้ไขขึ้นมา กัณฑ์ของบรรพชิต ถ้าถึงที่สุด ถ้ามันเป็นพรหมจรรย์แล้ว สิ่งนี้มันชำระได้ มันชำระมันสะอาดของมัน

เวลาคนไปศึกษาว่าเห็นแล้ว เข้าใจแล้ว มันจะเข้าใจว่ามันเป็นโทษอย่างไร แต่ถ้าเราไม่เข้าใจอย่างนี้ ตรงนี้เวลาเข้าใจนะ เพราะบอกว่าเมื่อก่อนน้อยเนื้อต่ำใจมาก แต่พอมาเข้าใจแล้ว กลับสงสัย กลับสงสัยเพราะอะไร กลับสงสัยเพราะคนดี เขาดีที่การกระทำ คนดีเพราะมันมีกฎ มีกติกา ธรรมและวินัยนี้เป็นศาสดาของเธอ สิ่งที่เป็นธรรมวินัย มันเป็นข้อบังคับขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไซ้ไหม เราก็เคารพบูชากับข้อธรรมะ แต่ถ้าเราเอาตัวบุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง เห็นไหม ตัวบุคคลเกี่ยวข้องว่า มีเรา มีเขา มันน้อยเนื้อต่ำใจตรงนี้ไง มีเรา มีเขา ไซ้ไหม เพราะมีเรา มีเขา มันถึงจะต้องได้ตามใจของตัว แต่ถ้ามันไม่ใช่มีเรา มีเขา มันเป็นกติกาไซ้ไหมว่า สิ่งนี้เป็นข้อบังคับ เป็นธรรมวินัย หลวงตาท่านบอกเลย ไม่เหยียบหัวพระพุทธเจ้าไป เวลาปฏิบัติกันก็เหยียบหัวพระพุทธเจ้าไป เหยียบย่ำธรรมวินัยนี้ไปไง ถ้าเหยียบย่ำธรรมวินัยไป แล้วเราไปทำสิ่งที่ว่าน้อยเนื้อต่ำใจ จะไปเอาอกเอาใจกัน มันก็ผิดธรรมวินัยนั้น แต่ถ้าไม่ผิดธรรมวินัยนั้น เห็นไหม เพื่อสิ่งนี้ไม่ให้เกิดขึ้น นี่พูดถึงกัณฑ์ของบรรพชิต

ฉะนั้น ถ้ารู้แล้วเข้าใจแล้ว ก็เห็นสิ่งนั้น เป็นเรื่องกติกา เป็นเรื่องความเห็น เป็นเรื่องของสิ่งที่จะบังคับให้เราเข้ามาสู่สังฆธรรม ถ้าเข้าสู่สังฆธรรมได้มันก็พ้นจากกัณฑ์ มันเป็นเรื่องกิเลสนะ มันเป็นเรื่องกิเลสความรู้สึก ถ้ากิเลสความรู้สึกเรามี เราก็มองความเห็นนั้น

ผิดหมด แต่พอเราเข้าใจแล้ว พูดยังว่ามันลึกซึ้งไง ขณะที่ปฏิบัติไปแล้ว มันลึกซึ้งแล้วมันปฏิบัติไป เหมือนเราหาเงินหาทอง ถ้าเราหาเงินหาทองมา เราได้เงินได้ทองของเรามา เราจะมีสมบัติของเรา

ผู้ที่ปฏิบัติธรรม ได้ธรรมมา ครูบาอาจารย์บอกเศรษฐีธรรม เศรษฐีธรรม ถ้าใจมันเป็นธรรมขึ้นมา เรื่องของสภาวะแบบนี้มันเข้าใจ แล้วมันมองเห็นไหม เวลาสิ่งใดถ้ามันสะท้อนใจนะ เราสะท้อนใจของเรา มันชนลูกชนพอง น้ำหูน้าตาไหลนะ มันปลงธรรมสังเวช มันสังเวชไง คนที่รู้จริงเห็นจริงมันจะสังเวชคนไม่รู้ พอคนไม่รู้ คนที่ไม่รู้ก็เหมือนเรา เด็กที่มันไม่รู้มันปากแข็ง คนตาบอดมันเถียงเก่งนะ แล้วมันจินตนาการได้ดีมากเลย มันจะบอกว่าเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้นๆ แต่ถ้าคนรู้จริง มันเห็นแล้วมันสังเวช แล้วเราจะพูดอย่างไรให้คนตาบอดเห็นจริงกับเรา ตาบอดมันเถียงอยู่ แล้วเราบอกว่าสิ่งที่ตาบอดพูดอยู่นั้นมันผิด แต่ตาบอดมันไม่เห็น เราจะพูดอย่างไรให้คนตาบอดเข้าใจได้ว่าที่มันพูดนั้นผิด

ฉะนั้น เพราะมันเข้าใจไม่ได้ พอเข้าใจไม่ได้ เห็นไหม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ที่สูงกว่าจะดึงผู้ที่ต่ำกว่า คอยบอกผู้ที่ต่ำกว่าด้วยอุบายวิธี ด้วยอุบายวิธีว่าให้เขาประพฤติปฏิบัติของเขา ถ้าเขาประพฤติปฏิบัติของเขา พอเขาเข้าไปประสบการณกับสิ่งนั้น ตาบอดนั้นมันจะหายจากบอด ถ้าตาบอดนั้นหายจากบอดแล้วมันเป็นข้อเท็จจริงที่เหมือนกัน ถ้าข้อเท็จจริงเหมือนกัน เห็นไหม ฉะนั้น อริยบุคคลเถียงกันไม่มีหรอก มันจะเหมือนกันไม่มีทางเถียงกัน ถ้าเถียงกัน มันต้องผิดกันคนใดคนหนึ่ง ถ้าผิดกันคนใดคนหนึ่ง เห็นไหม ถ้ามันรับเหตุและผล มันก็เป็น ฆมมสากัจฉา เอตมมกมล มุตตมัม เป็นมงคลชีวิต

แต่ถ้ามันไม่รับเหตุไม่รับผล เห็นไหม มันเป็นเรื่องกรรมของสัตว์นั้นะ จะบอกว่าถ้ามันประพฤติปฏิบัติแล้วมันจะได้เหมือนกันหมด มันไม่มี เหมือนกันหมดไม่มี เพราะอำนาจวาสนาของคนที่มีสร้างมาแตกต่างกัน เพราะผลของวิญญูะ โลกมันจะหมุนไปอย่างนี้ เหมือนป่า เห็นไหม เหมือนป่านั้นมีต้นไม้หลากหลาย ต้นไม้ในป่า ต้นไม้ที่เป็นประโยชน์ก็เยอะมาก ต้นไม้ที่มันเป็นพิษ เป็นสิ่งที่ปกคลุมดินต่างๆ เป็นไม้ใบหญ้าต่างๆ

มันจะย่อยสลายตัวมันเอง เป็นปุ๋ย เป็นอะไร ต่างๆ ไป ผลประโยชน์มากน้อยมันจะแตกต่างกัน

ฉะนั้น หัวใจของคน เวลาเรามาสงใจในสังขารแล้วมาประพฤติปฏิบัติ ไม่ต้องไปคิดเปรียบเทียบกับใครทั้งสิ้น ให้เปรียบเทียบกับตัวเราเอง เปรียบเทียบกับกิเลสของเรา ถ้ากิเลสของเรา ความฟุ้งซ่าน ความฝังใจของเรา ถ้าเราควบคุมได้ นั่นคือความจริงของเรา ถ้าเป็นความจริงของเรา เห็นไหม สิ่งของมันสงบขึ้นมาได้ มันเหมือนกับในปัจจุบันนี้ เรานั่งอยู่ที่นี่ สงบหมดเลย ถ้ามีใครส่งเสียงดังขึ้นมา ถ้ามีใครมาคุยกันให้เราหนวกหู เราจะไม่พอใจไหม มันก็เหมือนกับกิเลส มันฟุ้งซ่าน แต่ถ้าทุกคนนั่งสงบนิ่งอยู่ แล้วทุกคนฟังธรรมอยู่ ทุกคนต่างหาผลประโยชน์ของตัวเองอย่างนี้ถูกต้องไหม

ใจเวลามันฟุ้งซ่านของมันอยู่ มันก็เหมือนคนที่มันคุยกัน เหมือนคนที่มันกระทบกระเทือนเรา เหมือนคนที่ทำให้เราไม่สงบ แต่ถ้ามันสงบกลับมาที่ใจนี้ ถ้าใจนี้เห็นไหม ถ้าเรากำหนดใจของเรา เราเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเราได้ ถ้าเราเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเราได้ อันนี้มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม

เราถึงบอกว่า การทำใจของเรานี้ประเสริฐที่สุด ถ้าทำใจของเราประเสริฐเราต้องปฏิบัติของเรา การปฏิบัติของเรานี้มันเป็นเรื่องของกำบังของใจ ถ้าใจมันจับคั่นนะ อย่างนั้นถูก อย่างนั้นถูก แล้วในการปฏิบัติ เราชอบคุยกันนะ เราปรึกษากันเรื่องการปฏิบัติ เราคุยแล้วอย่าเชื่อ เราคุยแล้วเราเอามาพิจารณาก่อน ว่าสิ่งนั้นมันเป็นไปได้จริงไหม ถ้าสิ่งนั้นเป็นไปได้จริงนะ เพราะอะไร เพราะเรามองไปบนอากาศสิ มันเว้งว่างไปหมดเลย เวลาจิต เขาบอกว่า เป็นความว่าง เป็นการมีสติมีปัญญา เป็นการปฏิบัติทางลัด ปฏิบัติที่เรียบง่าย ปฏิบัติที่เราได้ผลประโยชน์เราเชื่อไปก่อนเลย แต่ถ้ามันปฏิบัติโดยทางลัดมันเรียบง่าย แล้วผลล่ะ ผลที่มันเกิดขึ้นมา

สิ่งที่เขาพูดไปมันไม่มีเหตุผล มันจะขัดแย้งกัน แต่ถ้ามันมีผลนะ เริ่มต้นตั้งสติอย่างไร มันมีสมาธิอย่างไร จิตมันเป็นอย่างไร แล้วมันจะกลับมาทำความฟุ้งซ่านของใจให้มันสงบตัวเอง มันสงบตัวแล้วก็ย้อนกลับมา อย่างเรานั่งปกตินี้ ถ้าจิตใจกลับมาปกติ นี่มันจะเป็นฐาน ถ้ามันเป็นฐานขึ้นมาแล้วปฏิบัติขึ้นไป

จากคนที่เรานั่งอยู่ แล้วมีคนมาส่งเสียงดังมาให้เรารำคาญใจ ในการปฏิบัติของเรา หัวใจของเราเวลามันรำคาญใจของมัน เวลามีปัญหาของมัน เห็นไหม มันมีปัญหา แล้วมันสงบไม่ได้ มันมีความฟุ้งซ่าน มีแต่ความส่งออกไปข้างนอก มีความส่งไปข้างนอก ความเห็นมันก็หายๆ ใจ แต่ถ้าสงบเข้ามา พอสงบเข้ามา ความเห็นเราจะละเอียดขึ้น แล้วเรามองเห็นคนอื่นที่ท่า เราจะปลงธรรมสังเวช เขาทำอย่างนั้นได้อย่างไร เขาทำด้วยความไม่รู้ตัวของเขา เขาทำด้วยทวิภูมิมานะว่าสิ่งนั้นเป็นความถูกต้องของเขา เรากลับมาดูใจเรา แล้วรักษาใจเรา เพราะนี่เป็นสังคม มันเป็นหน้าที่ของหัวหน้า หน้าที่ของผู้ที่ดูแลรักษา ถ้าหัวหน้าเขาจัดการแล้ว เรื่องนั้นมันจบ แต่ถ้าเราไปจัดการมันไม่จบ แล้วมันจะขยายไปเรื่อยๆ ขยายต่อไปเลย เพราะอะไร เพราะสิทธิของคน การยอมรับกัน มันไม่มี

สิ่งต่างๆ เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอก เวลาหัวใจมันลง เห็นไหม หลวงตาท่านบอก ท่านลงหลวงปู่มันมาก นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าเราลงเราฟังเหตุฟังผล นี่มันมีเหตุมีผล ถ้าเราไม่ลง เห็นไหม คำพูดนั้นมาจากข้างนอก ในหัวใจของเรา อุตตาหิ อุตโนนาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าเราเห็นความผิดของเราละ เราแก้ไขได้ทันทีเลย แต่เพราะเราไม่เห็นความผิด ครูบาอาจารย์นี้ถ้าเอียง เวลาคนอื่นทำมันดีไปหมดเลย แต่ทำไมเราทำมันผิดไปหมดเลย เห็นไหม ทั้งๆ ที่คำพูดมันมีเหตุมีผล แต่เพราะข้างในทวิภูมิมานะ มันไม่ฟัง มันไม่เคยฟังหรอก แต่ถ้าเราเห็นความผิดของเราเองนะ ก็เลยเห็นภัย เสรี เสรี หงอยเหงาเลยนะ หงอยเหงาเพราะไปเห็นภัย คำว่าหงอยเหงา มันเหมือนการพิจารณาความตาย บางคนพิจารณาความตาย มันเป็นมรณานุสติ คนเรานี้เนะมันมีแรงเห่อเหิม แรงขับมันจะสูงมาก พอแรงขับสูงมาก เราตั้งสติ เอ็งไม่ตายหรือ เรานึกถึงความตายตลอดเวลา ความตายนั้นมันทำให้แรงขับเป็นปกติ แรงขับนี้มันเป็นธรรมชาติ แรงขับนี้ไม่ใช่แรงขับด้วยค้นหาความทะยานอยาก มันจะกลับมาปกติ พอปกติแล้วพอเราทำอะไร มันจะมีเหตุมีผล

แต่แรงขับของบางคน การกำหนดมรณานุสติในบางคน มันทำให้แรงขับนั้นหมดไปเลย ทำให้เหงาหงอย เสรีเสรี จันทาสังใจไม่ได้เลย สิ่งนี้ก็ผิด มรณานุสตินี้ทำให้เราไม่เห่อเหิม แต่แรงขับของมนุษย์มันมี ทุกคนมีจิต มีพลังงาน พลังงานนี้มันขับเคลื่อนอยู่ พลังงานนี้มันทำให้ร่างกายเราแข็งแรง ให้สมองเราปลอดโปร่ง ให้การ

กระทำของเราสดชื่น ถ้าแรงจับอย่างนี้มันเป็นปกติ มันก็เป็นความสมดุลของร่างกาย เป็นเรื่องความสมดุลของมันทั้งหมดใช่ไหม แต่ถ้ามันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันก็กระตุ้นแรงจับนี้ให้เราคิด เป็นจินตนาการ เป็นค้นหาความทะยานอยาก เป็นสิ่งที่บวกเข้าไป มันไม่เป็นความจริง ทีนี้พอเรากำหนดมรณานุสติ ตาย ตาย ตาย คิดถึงความตาย เห็นไหม แล้วมันกลับมาสู่จุดเดิมของมัน อันนี้มันเป็นประโยชน์ เห็นไหม นี่เป็นมรณานุสติ

แต่ถ้าคนใช้ไม่เป็นประโยชน์ เห็นไหม พอคิดถึงความตาย มันเฉาไปเลย มันเหงา หงอยไปเลย มันทำอะไรไม่ได้เลย จะย้อนกลับมา เห็นไหม เวลามันซึมเศร้า เพราะก่อนหน้านี้เห็นไหม เราจะสวดมนต์เราจะไม่กล้าปฏิญาณตนเลย ไม่กล้าต่างๆ เพราะว่าเราเป็นผู้หญิง ใช่ไหม แล้วพระสงฆ์จะมีประโยชน์อะไร ต่างๆ เวลาคิดอย่างนั้นก็有一部分หนึ่ง ก็เป็นกิเลสตัวหนึ่ง แต่พอมาเข้าใจแล้วนะ หงอยเหงาเศร้าซึม นี่ก็เป็นกิเลสอีกตัวหนึ่ง

ดังนั้น ถ้ามันเข้าใจแล้ว มันไม่ใช่หงอยเหงาเศร้าซึม เพียงแต่ว่าพอมันรู้จริงขึ้นมา เห็นไหม มันเหมือนกับ กำหนดมรณานุสติ แล้วแรงจับมันสมดุลของมัน นี่ก็เหมือนกันพอเราเข้าใจแล้วมันสมดุลของมัน เพราะอะไร เพราะเราไปตั้งไว้ว่าเพศบรรพชิต เราคิดว่าบรรพชิตคือพระไง แล้วเราเป็นผู้หญิงไม่ใช่บรรพชิตหรือ ถ้าเราบวชเห็นไหม เราบวชเป็นภิกษุณี เราบวช มันก็เป็นบรรพชิต ถ้าภิกษุณีเราบวชไม่ได้ เราก็บวชใจของเรา มันก็เป็นบรรพชิตเหมือนกัน

ฉะนั้น บรรพชิตมันไม่มีหญิงไม่มีชาย เพราะบรรพชิตของหญิง เห็นไหม ผู้หญิงบวชก็มี ผู้ชายบวชก็มี กัณฑ์ของบรรพชิตต่างๆ มันเป็นกัณฑ์เพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยากต่างหากละ มันไม่เป็นกัณฑ์ที่เพศ เพศหญิง เพศชาย เพศสมณะ ใ้ันนี้เป็นวัตถุต่างหาก

ในสมัยพุทธกาล ก่อนพระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม มันมีพราหมณ์ พราหมณ์เขามีวรรณะของเขา เขาถือมาก เห็นไหม พอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว แล้วจะบวชพระ เห็นไหม มีแต่พระบวชมาก่อน แล้วนางโคตมิจะบวช พระพุทธเจ้าก็พยายามห้ามไว้ ห้ามไว้ คำว่าห้ามไว้นี้ พวกเราก็บอกว่า สิทธิไม่เสมอภาค

สุดท้ายแล้วพระอนันท์ไปถามไฉน ไปถามว่าผู้หญิงบวชแล้วนี้จะบรรลุธรรมได้ไหม องค์สมเด็จพระพุทธเจ้าก็บอกว่าบรรลุได้ ก็เลยบอกว่าควรให้นางโคตมิบวช

พอนางโคตมิบวชขึ้นมา มันเป็นเรื่องที่ฮือฮามาก ตั้งสมัย ๒,๐๐๐ กว่าปีที่แล้ว เพราะ ๒,๐๐๐ กว่าปีที่แล้ว ระหว่างหญิงกับชาย เรื่องของวัฒนธรรม ผู้หญิงแทบจะไม่มีสิทธิอะไรเลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้อบวชมาตั้ง ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว พอบวชมาแล้วเห็นไหม เพราะพระพุทธรูป เพราะพระอรหันต์ต่างๆ เขาไม่มองกันที่ตรงนี้ ไม่มองเพศหญิงเพศชาย เขามองถึงภัยของกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แล้วระหว่างเพศหญิงเพศชาย มันก็ตรัสรู้ธรรมได้เหมือนกัน เพียงแต่ผู้หญิงเห็นไหม เวลาผู้หญิงบวชขึ้นมาแล้ว เขาบอกไว้เลย สังคมไทยไม่มีภิกษุณี มีแต่แม่ชีนะ แล้วแม่ชีนี่ก็เป็นผู้ที่ไม่มีโอกาส แล้วให้บวชภิกษุณีนะ

เรานึกภาพสิว่าแม่ชีในสังคมไทย ให้เปลี่ยนจากผ้าขาว เป็นผ้าสีรักทั้งหมด แล้วแม่ชีในสังคมไทยจะเป็นพระอรหันต์หมดเลยไหม มันก็ทะเลาะกันเหมือนเก่านั้นล่ะ เพราะมันเป็นผู้หญิง ผู้หญิงก็คือผู้หญิงไง แม่ชีก็เป็นผู้หญิงใช่ไหม พอเป็นภิกษุณีก็เป็นผู้หญิงใช่ไหม ผู้หญิงไปเป็นภิกษุณีแล้วมันจะทำให้ผู้หญิงไม่ทะเลาะกันไหม มันก็ทะเลาะกันเหมือนเก่านั้นแหละ

เราจะบอกว่า เวลาเรามองภาพสังคม เห็นไหม บอกว่า ผู้หญิงบวชเป็นแม่ชี ก็เลยเป็นศีล ๘ ไม่ใช่ศีล ๓๑๑ เหมือนภิกษุณี ถ้าบวชเป็นภิกษุณีจะไม่ได้ศีลสามร้อยกว่าใช่ไหม จะปฏิบัติได้ง่าย นี่เป็นความคิดไง แต่เวลาบวชขึ้นมาแล้ว เพศของบรรพชิต ก็คือกิเลสในใจนั่นไง

เรามองภาพว่า ถ้าเปลี่ยนจากแม่ชีให้เป็นภิกษุณีหมดเลย มันก็ทะเลาะกันอย่างเก่าไม่เป็นอันใหม่หรอก แล้วพอเป็นอย่างเก่าขึ้นมา ก็บอก อ้าวเพราะเป็นแม่ชี ถือศีล ๘ บิณฑบาตไม่ได้ แม่ชีไม่มีศักรยภาพ พอศีล ๓๑๑ ขึ้นมาเป็นภิกษุณีขึ้นมาเนะ มันก็เหมือนกับว่า พอเป็นภิกษุณีขึ้นมา ธรรมเนียมมันจะเปลี่ยนไปอีกเยอะเลย ภิกษุณีจะจำพรรษาอยู่ด้วยตัวเองไม่ได้ จะต้องจำพรรษาอยู่กับภิกษุ แล้วภิกษุณีจะลงอุโบสถเองไม่ได้ ภิกษุณีจะลงอุโบสถระหว่างสงฆ์ ๒ ฝ่าย พอลงอุโบสถภิกษุณีแล้วต้องมาลงอุโบสถให้ภิกษุรับทราบด้วย

ภิกษุต้องไปสอนภิกษุณี ไปดูในพระไตรปิฎกสิ คือประสาเราว่า ศีล ๑๐ นี่มันก็เป็นข้อบังคับที่สะดวกเรียบง่าย แต่ถ้าจะเป็นภิกษุณีขึ้นมาข้อบังคับมันก็ต้องมีมากขึ้นไปกว่านี้อีกเยอะเลย แล้วในการปฏิบัตินะ พอจะมาอุปสมถกัน ภิกษุกับภิกษุณีจะต้องมาลงสังฆกรรม แล้วสังฆกรรมไป สังฆกรรมมา งานมันก็มากขึ้น นี่พูดถึงตามธรรมเนียม

ทีนี้เพียงแต่ว่า เรามองกันแต่สิทธิ แต่เราไม่มองถึงหน้าที่ ไม่มองถึงธรรมเนียม ว่าการปฏิบัติมันเป็นอย่างไร แหม.. ถ้าเรามองที่สิทธิ ทุกคนจะต้องเรียกร้องกันหมดเลย แต่หน้าที่ทำอย่างไรละ ก็บอกว่า หมดสมัยแล้ว ๒,๐๐๐ กว่าปี วินัยแก้ไขได้ แต่สิทธิจะเรียกร้อง

พูดอย่างนี้ จะบอกว่ากัณฑ์ของบรรพชิตนี้มันเป็นเรื่องของกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แต่เวลาเรามอง เราก็มองในมุมมองของเรา ถ้าเวลามองในมุมมองของเรา เราก็มองในสถานะของโลก แต่กิเลสมันลึกลับซับซ้อนกว่านี้อีกเยอะ เวลาทำความเข้าใจ พอใจมันสงบขึ้นมานะ เป็นกัลยาณปุณฺณ

คนเราปกตินี้เขาเรียกปุณฺณคนหนา คนหนาคือควบคุมใจไม่ได้ เราตั้งสติแล้วฝึกหัดใจด้วยบริกรรมพุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ พอจิตมันเข้าสมาธิได้ มันควบคุมได้ มันสงบใจตัวเองได้ เขาเรียกว่ากัลยาณปุณฺณ มันเป็นที่ไหนละ มันก็คนๆ เก่านี้แหละ แต่หัวใจมันแตกต่าง หัวใจที่ควบคุมไม่ได้เลย หัวใจที่คิดอะไรไปตามนั้น คิดอย่างไรทำอย่างนั้นจะต้องทำตามใจตัวเองตลอดเลย นี่คือปุณฺณ แต่เวลาเราใช้พุทโธ พุทโธ เรารักษาใจเรา พอมันควบคุมใจได้เห็นไหม เขาเรียกกัลยาณปุณฺณ คือจิตนี้มันสงบมีฐานของมัน แล้วพอจิตมันสงบมีฐานของมันแล้ว เวลาจิตสงบแล้วนี้ออกเสวยอารมณ์ เพราะธรรมชาติของจิต ความคิดไม่ใช่จิต เวลาเราไม่คิด เราอยู่เฉยๆ เราควบคุมใจเราได้ มีแต่ความรู้สึก ความคิดไม่มี ความคิดมันไปไหน เวลาคิดขึ้นมา ความคิดมันมาจากไหน มันไหลมาจากไหน แต่พอจิตมันสงบไปแล้วเห็นไหม พอจิตสงบขึ้นมา เวลามันจะเสวยอารมณ์ขึ้นมา มันจะคิด มันจะมีสติ มันจะมีความรู้ของมัน พอมีสติ มีความรู้ของมัน มันจับต้องของมันได้ เขาเรียกว่า จิตเสวยอารมณ์ การเห็นอาการของจิต จิตเห็นการกระทำของมัน จิตเห็นการกระทำของมัน พอมันจับได้ มันใช้ปัญญาใคร่ครวญ นี่

วิปัสสนาเกิดตรงนี้ ถ้าวิปัสสนาเกิดตรงนี้ แล้ววิปัสสนาเกิดเพราะอะไร เพราะความคิดมันมีใช่ไหม

ความคิด มันคิดบวกก็ได้ คิดลบก็ได้ คิดร้อยแปดพันเก้าเลย คิดดีคิดชั่วโดยสัญชาตญาณ แต่พอมีสติ มีปัญญาขึ้นมา มันจับความคิดนี้แล้วมันพิจารณาใคร่ครวญของมัน เห็นไหม พอมันเห็นโทษ มันก็ปล่อย ปล่อย ปล่อย ปล่อยนี่วิปัสสนามันเกิดตรงนี้ เห็นไหม ถึงบอกว่าสิ่งที่ เป็นความคิด สิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งว่าเป็นภวังค์ มันแก้ไขได้ด้วยการกระทำของมัน ฉะนั้นถ้ามันแก้ไขด้วยการกระทำของมัน มันเป็นสังขารของมันขึ้นมา พอมันทำขึ้นมา มันก็ไม่กลับมาหงอยเหงาเศร้าซึม

ความคิดของโลกเป็นอย่างนี้ เวลาไม่เข้าใจก็ต่อต้านเลยนะ ต่อต้านว่าเราทำไม่ได้ สิ่งนั้นเราไม่เห็นด้วย สิ่งนั้นผิดหมด แต่พอเราไปเข้าใจ เรายอมจำนน จนเศร้าสร้อยเลย แต่เราไม่คิดเลย ยอมจำนน เพราะเมื่อก่อนเราไม่รู้แต่พอไปรู้แล้ว เราก็ตั้งตัวของเรา เอาตัวเราให้ได้ เอาตัวเราไป เพราะนามธรรมคือหัวใจของเรา ที่เราจะได้บวชหรือไม่ได้บวชก็แล้วแต่ บวชนี่นะมันก็เทศหนึ่งเทศบรรพชิต เป็นเทศๆ หนึ่ง เป็นนักรบ เทศที่ว่า ถ้าเราไม่ได้บวชนะเราเป็นคฤหัสถ์ เราต้องประกอบสัมมาอาชีพะเพื่อเลี้ยงชีพของเรา พอเลี้ยงชีพแล้วเราก็ปฏิบัติ ในพระไตรปิฎกบอกเลย ทางของฆราวาสเป็นทางคับแคบ คับแคบ เพราะชีวิตเราต้องทำมาหากิน แล้วพอมีเวลาเราถึงจะมาปฏิบัติ

ทางของสมณะ ทางของบรรพชิตนี้กว้างขวางมาก ทางของบรรพชิตกว้างขวาง เห็นไหม พอบิณฑบาตมาเสร็จแล้ว โดยปกติ พอพระฉันข้าวเสร็จแล้วพระทำข้อวัตรเสร็จจะกลับไป ภาวนา ๒๔ ชั่วโมง พระของเราได้ภาวนาได้ ๒๔ ชั่วโมงได้เพราะอะไร เพราะหัวหนามีหลัก ไม่ให้มีงานเข้ามา ไม่ให้มีสิ่งต่างๆ เข้ามาจนพระเรา เราจะปกป้องดูแลของเราเอง พระเราจะมีเวลาภาวนา ๒๔ ชั่วโมง นี่ก็ทางกว้างขวางไป แต่ถ้าเป็นเพศฆราวาส เราทำอย่างนั้นไม่ได้ เราต้องมีสัมมาอาชีพะเห็นไหม ทางคับแคบตรงนั้น ฉะนั้น เวลาบวชมาเป็นพระ มันมีโอกาสดังนี้ แต่ถ้ามีโอกาสดังนี้ พุทธถึงถ้าเราเคยใช้ชีวิตคฤหัสถ์มา เรามีงานของเรา เรามีความคุ้นชินว่าเราเคยทำงานของเรา คนพอทำงานถึงที่สุด เวลาเกษียณไป พอว่างงาน จะเหงาเลยนะ เนาเลย นี่ก็เหมือนกัน เราอยู่กับโลกมา ก็บอกว่าทุกข์ยากมากเลย พอบวชเข้า ๒๔ ชั่วโมง ก็มีเวลาเหลือเกินไปอีก

แล้ว พอเวลาเหลือเกินไป คนเราเวลาอยู่ด้วยกับตัวเองนะ เวลาความคิดมันจะทำลายตัวเองมาก

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าทางกว้างขวาง มันก็ต้องมีสติปัญญา มันต้องมีครูบาอาจารย์เป็นหัวหน้า เป็นผู้คอยชี้แนะ ต้องคอยเตือนสติไง เราจะมีความคิดได้ไม่เกิน ๗ วัน ๑๐ วัน เดียวความคิดมันเปลี่ยนแปลงแล้ว แต่ถ้ามีหมู่คณะ มีระบบมันครอบงำไว้ ระบบนี้คือข้อปฏิบัติที่พระต้องทำตามนั้น ถ้าทำตามนั้นแล้ว เราก็อยู่ในร่องรอยอย่างนี้ อยู่ในร่องรอยของธรรมวินัย แล้วเราออก เวลาจิตออกมาภาวนา แล้วออกมาใช้ปัญญาได้ มันจะเข้าไปชำระจิตให้มันมันคง ดีขึ้น ดีขึ้น พอดีขึ้นไป เห็นไหม ภิกษุรัตติกาล มีราตรีนาน คืออยู่ในสังคม อยู่ในการประพฤติปฏิบัติ อยู่ในการควบคุมดูแล มันนานขึ้น มันดีขึ้น มีหลักมีเกณฑ์ขึ้น มันก็จะประโยชน์กับหมู่คณะ นี่ไง มันถึงเป็นสากยบุตรพุทธชิโนรส บุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธชิโนรสเห็นไหม สืบต่อกันมาตั้งแต่องค์สัมมาปรินิพพานมา ไม่เคยขาดจากพระ ถ้าขาดจากพระ สงฆ์บวชสงฆ์ไม่ได้ไง ๕ องค์ ๑๐ องค์ ขึ้นไปถึงจะบวชพระมาได้ พระนี้มีบวชสืบต่อกันมาตลอดเวลา มันถึงสืบต่อกันมา มันถึงมีเพศของบรรพชิตมาให้เราได้เห็น แต่ก็ยังเป็นเพศจากข้างนอก

เวลาถึงถึงพุทธกาล ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านรื้อค้นของท่านขึ้นมา มีเนื้อหามีสาระ มีข้อเท็จจริงในหัวใจ เมื่อก่อนเรามีภาชนะ เรามีแต่บรรจุกัณฑ์ แต่ไม่มีเนื้อหาสาระ ในปัจจุบันนี้มีเนื้อหาสาระ เพราะในหัวใจนี้เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริง เป็นความจริงอย่างนี้ อธิบายได้ไง อธิบายถึงหัวใจที่มันดิบๆ นี่หัวใจที่มันเกิดแล้วดิบๆ แล้วทำให้สะอาดมันทำให้สะอาดได้อย่างไร แล้วทำเสร็จแล้วมันเป็นอย่างไร มันพิสูจน์ตรวจสอบได้ มันก็เลยพ้นจากภัย ถ้าไม่อย่างนั้นมันก็จะเป็ภัยของเพศบรรพชิต

พอถามมา เราก็สงสาร สงสารเพราะอะไร คนเวลาที่มีความเห็น มันก็เหมือนมีความเห็นเป็นชั้นเป็นตอนไง คือเห็นหยาบๆ มันก็เป็นความเห็นอย่างหนึ่ง พอเปิดตาเห็นไหม มันก็มีความเห็นอีกอย่างหนึ่ง เห็นไหม อารมณ์ความรู้สึกมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความคิดความเห็นก็เป็นไปอย่างนั้น นี่ผู้ถามนะ แล้วปัญหาต่อๆ ไปมันเป็นปัญหา เขามาถามว่าจะไปบ้านตาหรือเปล่า แล้วไปขอให้บอกด้วย นี่อีเมลมาถามว่าจะ

ไปบ้านตาหรือเปล่า เขาไม่ไปบ้านตาหรือเปล่า แสดงว่าเขาฟัง หรือว่าการคุยกันมัน
ไปเข้าหูแล้วไง แต่เดิมพระสงฆ์ไม่มีใครอยากเข้าใกล้ พระสงฆ์เข้าใกล้ไม่ได้ แต่
เดี๋ยวนี้ถามมาเลยนะ จะมาหรือเปล่า ถ้ามาขอให้บอกด้วย อันนี้เอาไว้ก่อน ถ้าไม่มีปัญหา
ใครมีอะไรไหม ไม่มีอะไร เราเอวัง